

Πολεμικαί εικόνες. — Τουρκαλβανοί εις Φιλιππιάδα

ΜΕΓΑΛΑ ΧΡΟΝΙΑ

Ο ΤΕΛΕΥΤΑΙΟΣ ΚΛΕΦΤΗΣ

Ὁ ἥλιος ἦτανε ψηλά ἀπὸ τὸ βουνὸ τρία ντουφέκια, κι' ἄρχιζε ἡ μέρα νὰ πυρώνη — πῦρα τοῦ Θεριστῆ. Κι' ὁ σκοτωμένος Καπετάνος τῶν Κλεφτῶν, ὁ ξακουστός ὁ Τάνταλος, σαράντα χρόνια Κλέφτης, κοίτονταν ἀπ' τὴν αὐγὴ, στὸν ἥλιο ἀνάσκελα, κ' οἱ μυῖνες τὸν περιτετοῦσαν. Κι' ὅμως ὁ φονιάς ὁ σύντροφος, ἀπ' τὴν αὐγὴ χαράματα, ποῦ τοῦστειλε τ' ἀσημωμένο βόλι και τὸν ἔσβυσε, τρέμει ἀκόμα και δὲ θέλει νεκρὸ νὰ τὸν παραδεχτῆ, τὸν Τάνταλο.

Τρέμει σὰ νὰ τὸν ἔπιασε τὸ κρῦο τοῦ θανάτου. Ἄδειο τὸ ντουφέκι, στὰ χέρια του ἔχει λησμονηθῆ. Νομίζει ἀκόμα πῶς μπορεῖ ὁ Τάνταλος ν' ἀναστηθῆ. Παίρνει μικρὰ λιθάρια και τοῦ ρίχνει. Τοῦ φωνάζει μὲ πιχτὴ φωνή.

— Καπετάνε! τοῦ φωνάζει, δὲν ἀκούς; Ἐγὼ εἶμαι, ὁ Μεϊν-τάνης... Σήκου! Ἀκούς; Ἐγὼ εἶμαι, ὁ σύντροφός σου, τὸ Ψοφίμι, ἔτσι δὲ μ' ἔλεγες; Ἐγὼ εἶμαι!

Ἄφινει τὸ ντουφέκι κατὰ γῆς. Σιγά, βγάνει καὶ τ' ἄλλα τ' ἄρματα. Ξεσκούφωτος, σέρνεται μὲ τὰ τέσσερα πρὸς τὸ νεκρὸ. Εἶν' ἔτοιμος, ὄχι πειὰ νὰ χτυπήσῃ, ἀλλὰ νὰ φύγῃ σὰ λαγός, μὲ πρῶτο κίνημα.

Ναί, τώρα εἶναι νεκρὸς ὁ Τάνταλρος, καὶ τὸ πιστεύει. Ὅμως καμμιά χαρὰ δὲ δείχνει ἢ ὄψῃ του. Ἀναστενάζει τρισβαθα. Κ' εἶτε ἀπ' τὸ φόβο ποῦ λυτρώθηκε, εἶτε ἀπ' ἀργὸ συμπόνεμα, μοιάζει νὰ μέρωσε καὶ νὰ ξαστέρωσε ἡ ψυχὴ του. Γονατιστός, μιλεῖ γλυκὰ καὶ ταπεινὰ στὸ λείψανο· κ' ἔχει πολλὰ νὰ πῆ μαζὶ του. Κ' ἔχει νὰ πῆ τὸν λόνο του κλαυτά, μὲ μιὰ φωνὴ σπαμένη, καὶ νὰ τραγουδήσῃ μοιρολογιαστά.

— Καπετάνε!.. αἶ, γέρο Μῆτσο Τάνταλε, σταυροπατέρα! «Τὰ παληκάρια τὰ καλὰ συντρόφοι τὰ σκοτώνουν» — ποιὸς τὰ φταίει αὐτά; «Μῆτσο μου, κάτσε φρόνιμα σὰν καπετάνος ποῦσαι· μὴν τὰ μαλλώνεις τὰ παιδιὰ, τὸν κόπο μὴν τοὺς παίρνεις, κ' ἔβαλαν τὴν κακὴ βουλή...» Βάλθηκες νὰ φᾶς τὰ παληκάρια σου, ἕνα-ἕνα... Θέλησες νὰ φᾶς κ' ἐμένα... «Ὁ γέρο Τόσκας λύσσαξε καὶ τρώει τὰ παληκάρια...» Ἐγὼ τί σουφταιξα; Πολεμήσαμε καὶ χαλαστήκαμε, σοῦ εἶπα. Πάει ὁ καιρὸς τοῦ Τούρκου. Πέρασε ὁ μπέης κι' ὁ ἀγᾶς. Πέθανε κι' ὁ ντερβέναγας. Ἡρθ' ὁ ἀνακριτής, ὁ ἰσαγγελέας. Ἡρθ' ὁ Κακογιάννης ὁ λοχαγός! Πόλεμος ἀπ' τὸ χάραμα, ὀλημερίς... Χωρὶς ψωμί, χωρὶς νερό... «Τ' εἶν' τὸ κακὸ ποῦ πάθαμεν ἐμεῖς οἱ μαῦροι Κλέφτες...» Πόλεμος ὡς τὸ βράδυ, καὶ σκοτωμένοι οἱ πλειότεροι... «Ἀνάρι' ἀνάρια τᾶρριχναν οἱ Κλέφτες τὰ ντουφέκια, γιὰτ' εἶν' οἱ μαῦροι λιγοστοί...» Μᾶς πήρανε μὲ τὸ γιροῦσι... μονάχα οἱ δυὸ γλυτώσαμε. Κι' ἄρχισε τὸ κνηγι, μὲ τὸν Κακογιάννη ἀπὸ κοντά. Τρεῖς μῆνες δὲ μᾶς ἄφησε νὰ πάρουμε πνοή. Τὸ μάτι μας ὕπνο δὲν εἶδε... Ψωμί, νερὸ σταλιά... Γιόμισ' ὁ τόπος παγανιές, κι' ὁ Κακογιάννης τὸ σκυλι ἀπὸ πίσω μας. Καρτέρια στὸ νερό, σὲ κάθε στάνη. Πιασμένα ὄλα τὰ διάσελα. Ἀπὸ τὴν Παλιοβούνα στ' Ἀγραφα... «Τριῶν μερῶν περπατησιὰ τὴν κάναμε μιὰ νύχτα». Ἐδῶ, ἐκεῖ μᾶς ἔχει ὁ Κακογιάννης, ἐλπίζε νὰ μὴ γλυτώσουμε — μᾶς ἔχασε!

Σοῦ εἶπα: «Καπετάνε, θὰ μᾶς ξαναβρῆ ὁ Κακογιάννης, καὶ νὰ φύγουμε...». «Παιδιὰ μου, νὰ σκορπίσουμε...», ὁ τόπος πιά δὲ μᾶς χωρεῖ. Μερέψανε καὶ τὰ βουνά! «... Καὶ ποῦ θὰ λημεριάζομεν ἐμεῖς οἱ μαῦροι Κλέφτες;...» Φτάσαμε δῶ. Ἀντίκρου εἶναι τὸ Τούρκικο, σοῦ εἶπα νὰ διαβοῦμε, Καπετάνε! Γιὰ λίγο, γιὰ πολὺ, γιὰ πάντα! Θυμᾶσαι; Αὐτὸ ἔλεγα. Δὲ μοῦ μιλοῦσες... Ἐτρωγες ψωμί ξερό. Νερὸ δὲν εἶχες. Τότε, τράβηξες τὸ σπαθί, γιὰ κάτι τίποτα. Γιὰ τὸ σωστὸ τὸ λόγο, ποῦ σοῦ φάνηκε βαρὺς; Ἄν σοῦ θύμαγα τὰ παληκάρια, ποῦ χαθήκανε ἀπὸ πείσμα σου... Ἄν σοῦ κατηγόραγα κεινοὺς ποῦ χάλασες ὁ ἴδιος μὲ τὸ χέρι σου... Δὲν ξέρω τί ἦταν ποῦ σοῦ βαρυφάνηκε. Τράβηξες τὸ σπαθί... ἀπὸ τρίχα γλύτωσα τὸ θάνατο κ' ἐγώ. Κρυμ-

μένος, ἔπεσα νὰ κοιμηθῶ. Ἄργά, σηκώθηκες κ' ἐσύ... Ποιὸς σοῦπε νάρθηξ καὶ νὰ στρώσης τὸ γιατάκι σου κοντά μου; Ἦταν ἡ μοῖρα σου! Πάντα ἐσὺ τόθελες χώρια τὸ γιατάκι σου, νὰ μὴν τὸ ξέρουν οἱ συντρόφοι... Σιμά σου, ὅλη τὴ νύχτα στάθηκα ἄγρυπνος... Μὲ τὸ γτουφέκι στὰ χέρια, καρτεροῦσα τὴν αὐγή... Τ' ἀσημοκοῦμπι πῶχασες, θυμᾶσαι, καὶ λυπώσουνα, τὸ βρῆκα καὶ τὸ φύλαξα. Τὸ βόλι δὲ σὲ πιάνει; — Νά!

Γονατιστός, ἀρχίζει καὶ ξεραματώνει τὸ κουφάρι. Τοῦ παίρνει τὸ φυλαχτὸ ἀπὸ τὸ λαιμό, καὶ τὸ φορεῖ. Τοῦ βγάξει τὴν ἀσημοτραχηλιά, τῆς μέσης τὰ στολίδια, τ' ἄρματα τ' ἀσημοχρῦσαφα, καὶ τὰ φορεῖ κι' αὐτά. Ἔτσι, καμαρωμένος περπατεῖ κι' ἀστράφτει μέσ' τὸν ἥλιο. Περήφανα κυτᾶζει γύρω του. Τὰ δέντρα, λέει, κι' αὐτὰ τονὲ κυτᾶζουν. Ἀλησμονεῖ καὶ τὸ νεκρὸ, γυμνὸ κατάχαμα. Γυαλίζεται μὲ τὸ μικρὸν καθρέφτη του. Μὲ τ' ἄρματα μιλεῖ καὶ τὰ χαϊδεύει:

— Αἱ, ὦρὲ ἄρματα περήφανα, καὶ ποῖο κορμί τώρα σᾶς χαίρεται; Νά, καριοφίλι ψαλιδιάς μὲ τὰ χρυσὰ παφίλια, «νὰ κρούη ὁ ἥλιος τὴν αὐγή, νὰ κρούη τὸ μεσημέρι». Νά, γιαταγάνι, φούχτα μάλαμα, λεπίδα — χτύπα μιά καὶ στοῦ Θεοῦ τὸ δρόμο... Χάρμπα φαρμακερή... Πιστόλα πλουμιστὴ σὰν πέρδικα... Γατζούδια καὶ τοκάδες... Πῶς μοῦ πιάνουν, Καπετάνε; Γιὰ μένα ἐσὺ τὰ φύλαγες, καὶ μοῦρθανε χυτὰ... Καὶ τὸ κεμέρι σου, καλὸ κι' αὐτό... Μὰ δὲ μοῦ φτάνουν ὄλ' αὐτά. Τί νὰ τὰ κάμω, Καπετάνε, τ' ἄρματα καὶ τὰ στολίδια σου; Πέθανε πειὰ τὸ Κλέφτικο! Τί νὰ τὰ κάμω; Σὰ λύκος νὰ γυρίζω τὰ βουνά, μονάχος κ' ἔρημος, χωρὶς συντρόφους... Κάλλιο δραγάτης στὸ χωριό, κάλλιο σκαφτιάς... «Οἱ Κλέφτες προσκυνησανε, γινηκανε ραγιαδες· ἄλλοι φυλᾶνε πρόβατα, κι' ἄλλοι φυλᾶνε γίδια...» Τί νὰ τὰ κάμω τᾶρματά σου, Καπετάνε; Θέλω ἄλλο χάρισμα νὰ μοῦ χαρίσης, νὰ τὸ πάω στὸ ἰαγγελέα — τότε μπορεῖ νὰ μὲ χωρέση. Τὸ κορμί σου θὰ τὸ φᾶνε τὰ τσακάλια, καὶ ποιὸς θάρρη νὰ δώση γιὰ μένα μαρτυριά;... Θέλω ἀπὸ σένα, Καπετάνε, τὸ κεφάλι σου!..»

Ψάχνει καὶ βρίσκει ἀλάτι στὸ ταγάρι. Μὲ τὸ μαχαίρι, σκύβει, εἶν' ἔτοιμος... Γιὰ μιά στιγμή, συλλογισμένος μνήσκει. Βλέπει στὰ μάτια τὸ νεκρὸ. Διστάζει, γονατίζει πάλι. Κλαίει.

— Ὅχι, Καπετάνε, γέρο Μῆτσο Τάνταλε, σταυροπατέρα, δὲν τὸ κάνω αὐτό!.. Ἄχ, πῶς ἔγινες, κακόμοιρε!.. «Στὸ μαῦρο χῶμα κοίτεσαι, κορμί δίχως κεφάλι», Καπετάνε μου... «Μαῦρα πουλιά σὲ τριγυροῦν κι' ἄσπρα σὲ τραγουδᾶνε», Καπετάνε μου!.. Νά, πᾶρε τ' ἄρματά σου!.. Νά καὶ τὰ κιουστέκια σου, καὶ τὸ κεμέρι! Δὲ θὰ πάω ἐγὼ νὰ προσκυνήσω... Προδότη νὰ μὲ ποῦνε, νὰ πιστέψουν πῶς σὲ σκότωσα γιὰ τὸ κεμέρι σου, γιὰ τ' ἄρματά σου... Ὅχι, θὰ φύγω, θὰ πάω στὴν ξενιτειά, κανεὶς νὰ μὴ μὲ ξέρη... Φοβᾶμαι καὶ τὸ ἰαγγελέα, καὶ τὸν ἀνακριτή. Κι' αὐτὸν τὸν Καζογιάννη, τὸ σκυλί!..

Πιάνει καὶ ξαναντύνει τὸ νεκρό. Σὰ μάννα τὸν κρατεῖ στὴν ἀγκαλιά, τονὲ στολίζει. Τοῦ πλένει μὲ ρακὶ τὸ πρόσωπο, τονὲ χτενίζει. Τοῦ κρύβει τὴ λαβωματιά. Στεγνὰ βλέπει τριγύρω του. Ἐνα δέντρο γέρικο, ἔρημο, στέκει στὴ ράχη, στὴν κορφὴ. Φέρνει ἐκεῖ πέρα τὸ νεκρό. Μέσ' τὴν κουφάλα τονὲ στήνει. Παίρνει λιθάρια, τονὲ χτίζει, ὀρθὸ μέσ' τὴν κουφάλα, μὲ τὸ καριοφίλι στὸ πλευρό, μὲ τ' ἄλλα τ' ἄρματά του.

— Ἐδῶ σ' ἀφίνω, Καπετάνε, μοναχό, τοῦ λέει. Ἐγὼ σ' ἀφίνω γειά! Θὰ χαίρεσαι ἀπ' ἀγνάντια τὰ βουνά, μὰ Κλέφτες δὲ θὰ βλέπης... «Θ' ἀκοῦς τὰ πεῦκα νὰ βογοῦν... καὶ τὰ γιατάκια τῶν Κλεφτῶν νὰ βαρυνασθενάζουν...» Κάποτε θὰ σὲ παίρνη τὸ παράπονο, θὰ λὲς κἄνα τραγοῦδι καὶ θὰ κλαῖς... Ἐγὼ, σ' ἀφίνω γειά! «Μπεζέρησα, βαρέθηκα... τῆς νύχτας τὸ περπάτημα, τσ' αὐγῆς τὸ καρραοῦλι...» Σκιάζομαι καὶ τὸ ἰαγγελέα καὶ τὸν ἀνακριτή. Ἐδῶ σ' ἀφίνω... ἄς ἔρθη ὁ Κακογιάννης νὰ σὲ βρῇ!

Μιὰ πέτρα μένει ἀκόμα γιὰ νὰ βάλλῃ. Σκύβει νὰ ἰδῇ, στερνὴ φορά, τὸ πρόσωπο τοῦ Καπετάνου. Γυάλισαν τὰ μάτια τοῦ νεκροῦ, κι' ὀρθὰ καρφώθηκαν ἀπάνου του. Σὰν ξαφνισμένο ἀγρίμι πῆδησε πίσω ὁ Κλέφτης κι' ἄρχισε νὰ τρέχῃ.

ΓΙΑΝΝΗΣ ΒΛΑΧΟΓΙΑΝΝΗΣ

Συμμαχία

Συμμαχία τῆς μόδας

Ὁ Τοτός. — Ἐλα, Λιλίκα, νὰ κάνουμε ἑλληνοβουλγαρικὴ συμμαχία ἀπάνω στὸ γλύκισμα.

Ἡ Λιλίκα. — Πῶς δηλαδή;

Ὁ Τοτός. — Νά! Ἐσὺ νὰ κρατᾶς τὸ γλύκισμα κ' ἐγὼ νὰ σοῦ τὸ τρώγω...